

KINH HỘ QUỐC TÔN GIẢ SỞ VẤN ĐẠI THỪA

QUYỂN III

Bấy giờ, Thiên tử Tịnh Quang nói kệ:

*Thái tử người nên biết
Đừng đắm trước say mê
Ở nơi hiểm nạn này
Siêng năng cầu ra khỏi.
Như lời Đức Phật dạy
Nếu ai lìa say mê
Người ấy đại dũng mãnh
Khéo thực hành luật nghi.
Thanh tịnh không tỳ vết
Thấy các loài chúng sinh
Tâm sinh hạnh từ bi
Không lâu sẽ thành Phật.
Tất cả Phật quá khứ
Hiện tại và vị lai
Đều sinh từ các thiện
Xa lìa tham sân si.
Ăn uống và y phục
Vàng bạc ma-ni báu
Các thứ đồ trang nghiêm
Bố thí lợi chúng sinh.
Trải qua nhiều ức kiếp
Một lòng cầu Bồ-đề
Chưa từng sinh mệt mỏi*

*Hoặc xả bỏ thân phần.
Đầu mắt và tay chân
Đối với người cầu xin
Tâm hết sức vui mừng
Do chứa công đức này.
Mà thành Bồ-đề Phật
Dù ở ngôi quốc vương
Được giàu sang tốt bực
Mỹ nữ và quyến thuộc.
Ngày đêm thường vây quanh
Cung điện và quốc thành
Thấy đều như huyễn hóa
Như đồ gốm chưa nung.
Sóng nắng, bong bóng nước
Thể chúng không bền chắc
Chẳng thật chẳng dài lâu
Pháp vô thường như vậy.
Hư vọng người nên biết
Cha mẹ và vợ con
Ai có thể cứu giúp
Tạo tác nghiệp thiện ác.
Người ấy theo nghiệp dẫn
Như vậy vô số kiếp
Thường chìm biển sinh tử
Cũng như người không mắt.
Đắm cảnh mà không thấy
Luống uổng chịu khổ nhọc
Cuối cùng đọa nẻo ác
Đường Bồ-đề tối thượng.
Hành dũng mãnh tinh tấn
Cho đến lúc mạng chung*

Không sinh ba đường ác
 Người đời khó gặp Phật.
 Khó được nghe chánh pháp
 Hàng phục oán phiền não
 Gần gũi với bạn lành
 Thường tu tám chánh đạo.
 An trú tâm Bồ-đề
 Bất thoái nơi Phật đạo
 Phương tiện hành như vậy
 Thế gian không người hơn.
 Tất cả Phật quá khứ
 Xa lìa sự mến thương
 Thường ở chốn núi sâu
 Chánh niệm tự tư duy.
 Vững chắc như kim cương
 Chí cầu đạo vô thượng.

Lúc này, Đức Thế Tôn bảo Tôn giả Hộ Quốc:

–Thiên tử Tịnh Quang nói kệ rồi, thái tử Phước Quang kia năm lên mười tuổi, trí tuệ thông đạt, không hý luận, không tham đắm vườn rừng, hoa cỏ, suối chảy, ao tắm, ca múa, kỹ nhạc thế gian, cho đến quốc thành, cung điện, voi ngựa, xe cộ, vàng bạc, cửa báu... tất cả việc ham muốn thấy đều xa lìa, nhất tâm tư duy: “Thân ta hư huyền, bốn đại giả hợp, không có bền chắc, đại địa chư Thiên đều chẳng chân thật, chúng sinh phàm phu thường hành phi pháp, ngu si, mê muội, phân biệt thân sơ, đam mê dục lạc không biết nhàm chán, mãi ở luân hồi không giải thoát, ta lại thọ sinh giữa hạng người ngu mê như vậy”. Nghĩ như thế rồi, thái tử khởi chí buộc tâm chuyên cầu giải thoát.

Bấy giờ, Đức Thế Tôn lại bảo Tôn giả Hộ Quốc:

–Vua Phát Quang ấy chọn vùng đất có địa thế tốt đẹp hạng nhất, xây dựng một thành tên là Ái Lạc cho thái tử. Thành ấy bảy lớp, bên trong có bảy trăm đường giao thông, dùng chuông linh toàn bằng bảy báu, lưới báu chân châu giăng khắp bên trên. Lại có sáu

mười loại lọng báu tuyệt đẹp và tám vạn cờ phướn quý báu, tuần tự bố trí thẳng tắp ở các nẻo đường, mỗi mỗi cờ phướn báu có sáu vạn dây báu, mỗi một dây báu có mười bốn ức nhạc cụ, nhạc cụ như thế gió nhẹ lay động phát ra âm thanh vi diệu như trăm ngàn nhạc trời.

Ở ngã tư của các nẻo đường trong thành này đều có năm trăm đồng nữ thân tướng đoan trang, dung mạo tươi vui, tất cả đều có tài năng về âm nhạc, ca múa, xướng hát.

Khi ấy, vua Phát Quang ra lệnh cho các đồng nữ ngày đêm tấu nhạc không gián đoạn. Tất cả dân chúng khắp bốn phương đều đến và vào thành này, họ nghe âm nhạc ấy và thấy sự vui nhộn nên vội vã đến xem, làm cho thái tử sinh tâm mê đắm. Vua lại bảo: “Có chúng sinh nào cầu ăn uống thì cho ăn uống, cầu y phục thì cho y phục, cầu vòng hoa, hương xoa thì cho vòng hoa, hương xoa, cầu giường nằm, ngọc cụ thì cho giường nằm ngọc cụ, thậm chí đem vàng bạc, ma-ni, xa cừ, mã não, san hô, chân châu, phệ lưu ly, các của báu ấy chồng chất khắp nơi. Lại đem voi, ngựa, xe cộ, dùng các vật báu để trang nghiêm rồi ban cho tất cả chúng sinh tùy ý sử dụng”.

Khi đó, vua Phát Quang kiến tạo một cung điện rộng một do-tuần ở trong thành này cho thái tử, cất lầu có bốn cửa lớn, cửa sổ và lan can đều dùng bảy báu để trang nghiêm. Bên trong cung này lập một đại điện dùng trăm ngàn châu báu trang trí xung quanh, ở giữa điện đặt bốn ức loại giường và ngọc cụ báu. Ở trong thành lại bố trí một khu vườn lớn, số lượng hoa quả cây trái rất nhiều, sum suê, nở rộ ở đời hiếm thấy. Ở giữa khu vườn trồng nhiều cây báu ánh sáng rực rỡ ai cũng ưa thích. Trong vườn còn có ao bằng bảy báu, bốn mặt ao có bốn con đường được làm bằng bốn thứ báu đó là vàng, bạc, phệ lưu ly và pha lê. Ở quanh ao đặt một trăm lẻ tám miệng con sư tử hút nước vào và một trăm lẻ tám miệng con sư tử khác phun nước ra. Trong ao lại có các loại hoa sen hồng, hoa sen xanh, hoa sen vàng, hoa sen trắng, cùng với những loại hoa thơm khác luôn luôn nở rộ xung quanh hồ. Còn có tám trăm cây báu, trên mỗi cây báu đều có treo dây báu, trên mỗi cây báu đều treo dây lụa báu trắng, trên mỗi dây báu có hàng ức nhạc cụ, gió thổi lay động phát ra âm thanh

vi diệu, khiến chúng sinh nghe được đều ưa thích; trên cây báu còn treo tám trăm ngàn châu báu và cờ phướn đẹp. Lại ở trên ao giảng lưới báu lớn để che thân thái tử khỏi bị dính bụi.

Bấy giờ, vua Phát Quang lại ra lệnh dùng bảy báu làm bốn ỨC tòa báu đặt trong cung điện, mỗi tòa báu đều dùng năm trăm y tốt đẹp hạng nhất trải lên trên. Ở chính giữa đặt một tòa lớn, cao bảy thước, đem tám mươi ỨC y báu hạng tốt nhất trải lên trên, đó là tòa ngai của thái tử Phước Quang. Phía trước các tòa đều đặt lư hương làm bằng vàng, xung quanh lư hương treo chuông linh và hoa sen bằng vàng, bốn mặt trang trí bằng lưới báu ma-ni ánh sáng rực rỡ, ngày đêm ba thời luôn đốt trầm hương và rải hoa đẹp. Ở trong vườn lại có chín mươi chín trăm ngàn ma-ni báu, mỗi một ma-ni báu rộng một do-tuần có vầng ánh sáng lớn chiếu soi tất cả thế giới.

Khi ấy, Đức Thế Tôn lại bảo Tôn giả Hộ Quốc:

–Trong vườn của thái tử Phước Quang có các loài chim như: Anh vũ, bồ câu, uyên ương, ngỗng, vịt, khổng tước, Xá-lợi, Câu-chỉ-la, Câu-noa-la, Ca-lăng-tần-già, mạng mạng. Các loài chim như vậy đều nói được tiếng người, mỗi khi chúng bay, phát ra âm thanh vi diệu y như các tiếng nhạc không khác, cũng như vườn Hoan Hỷ của Thiên Đế thích, làm cho chư Thiên cảm nhận sự an lạc vi diệu.

Vua Phát Quang lại sửa soạn thức ăn ngon nhất cho thái tử, mỗi ngày cung cấp năm trăm ngàn xe, còn ra lệnh cho các thành ấp, xóm làng tuyển chọn đồng nữ từ mười sáu đến hai mươi tuổi, tướng mạo đoan chánh, các căn đầy đủ, không cao không thấp, không mập không ốm, không đen không trắng, thân tỏa ra hương bạch đàn, miệng thoảng mùi thơm hoa Ưu-bát-la, nói năng nhỏ nhẹ, tánh tình thuần chất, ngay thẳng, không ghen ghét, khéo hiểu biết rộng về ca múa, hài hước, cho đến tất cả việc thế gian như: công xảo kỹ nghệ không việc gì họ không hiểu rõ. Lúc ấy có đến tám mươi ỨC đồng nữ như vậy vào vương thành.

Bấy giờ, vua Phát Quang đem tám mươi ỨC đồng nữ này ban cho thái tử, lại ban cho một ỨC đồng nữ trong cung của mình, các thân quyến của vua cũng đem một ỨC đồng nữ dâng lên thái tử, tế tướng và trọng thần cũng đem một ỨC đồng nữ dâng lên thái tử, dân

chúng trong kinh thành cũng đem một ức đồng nữ dâng lên thái tử. Như vậy có đến tám mươi bốn ức đồng nữ theo hầu hạ phụng sự và ca múa, diễn trò hài hước cho thái tử vui.

Phật bảo Tôn giả Hộ Quốc:

–Khi ấy, thái tử Phước Quang thấy các hiện tượng nào là: quốc thành, cung điện, lầu gác, vườn rừng, ao rạch, voi, ngựa, châu báu, và các đồng nữ ca múa xướng hát, đủ các việc làm vui như vậy, nhưng đều không tham đắm, mà tự tư duy: “Các người nữ này đối với thân ta là bạn đại ác, làm tăng trưởng phiền não và đoạn thiện căn của ta, làm ta thường ở luân hồi không được tự tại, ví như kẻ bị giam cầm không thể ra khỏi”.

Bấy giờ, thái tử thấy được tội lỗi này, nên trong mười năm đối với các cảnh giới năm trần là sắc, thanh, hương, vị, xúc không tham đắm, nhất tâm tư duy: “Làm sao xa lìa các bạn ác để tu hành, được giải thoát?”. Các đồng nữ kia liền đến cung vua tâu với vua cha:

“Thái tử Phước Quang đối với sự vui đùa ca múa của các thể nữ đều chẳng màng đến, chỉ ngồi tư duy, xa lìa thanh sắc”.

Khi ấy, vua Phát Quang nghe việc này rồi, tâm hết sức kinh ngạc, cho là việc chưa từng có, liền thống lĩnh tám vạn tiểu vương và quần thần đến cung điện thái tử, thấy thái tử một mình ở trong cung điện nét mặt tĩnh lặng, vua buồn rơi lệ, tâm rất đau khổ, té ngã xuống đất mê man hồi lâu mới tỉnh, liền đứng dậy nói kệ:

*Con là báu tối thượng
Tại sao không nhìn cha
Buồn rầu tâm hoảng loạn
Sao bỏ việc đáng yêu.
Sự giàu sang vui vẻ
Thành này đẹp trang nghiêm
Trang hoàng bằng các báu
Cung điện, lầu gác đẹp.
Vườn rừng và ao tắm
Voi ngựa bầy món báu
Y phục và ăn uống*

Như vậy số vô lượng.
Dùng cung cấp cho con
Lại có các đồng nữ
Nhan sắc thật tuyệt đẹp
Đoan chánh và trang nghiêm.
Như tướng của thiên nữ
Tâm tánh hiền thuận hậu
Biết rành các kỹ nghệ
Ca múa và âm nhạc.
Thế gian không người sánh
Để làm con vui thích
Khiến con được hạnh phúc
Tại sao con không ưa.
Mà lìa bỏ cảnh ấy
Một mình ở thâm cung
Dung mạo rất trầm tĩnh
Làm cho các đồng nữ.
Tất cả đều ưu sầu
Như hoa sen héo úa
Đều đến thưa với ta
Thái tử, con nên biết.
Các đồng nữ như vậy
Đoan chánh tuổi thanh xuân
Miệng thoảng hương Ưu-bát
Thân tỏa hương chiên-đàn.
Mắt xanh như sen biếc
Thông hiểu tâm ý người
Trong suốt ngày và đêm
Gần gũi làm trò vui.
Hôm nay, ngay bây giờ
Con lìa bỏ tất cả

*Trong lòng con nghĩ gì?
Hãy nói cho cha biết!
Lại trong vườn còn có
An trí báu ma-ni
Chín mươi chín trăm ngàn
Đều rộng một do-tuần.
Chiếu ánh sáng rực rỡ
Cây báu treo phướn báu
Số lượng đến tám vạn
Hoa quả đều sum suê.
Có đủ các loài chim
Khổng tước và ngỗng vịt
Chim Ca-lăng-tần-già
Đều hát tiếng vi diệu.
Khoảng giữa các hàng cây
Đều rủ xuống dây báu
Ở trong mỗi dây báu
Đều có nhạc khí đẹp.
Gió thổi làm lay động
Phát ra tiếng rất hay
Tiếng hay như nhạc trời
Sao con chẳng ưa thích.
Còn các cung điện này
Dùng các báu làm thành
Vàng bạc châu ma-ni
Xa cừ cùng mã não.
Ma-ni và trân châu
Trang nghiêm rất đẹp đẽ
Trong cung điện báu này
An trí lư hương vàng.
Lưới châu rủ bốn mặt*

Hàng ỨC vải mịn đẹp
Dùng trang nghiêm ở trên
Ngày đêm trong ba thời.
Luôn xông hương chiêm-đàn
Như cung điện Đế Thích
Không khác nhà Thiện Pháp
Nay con chẳng ưa thích.
Trái với ý cha mẹ
Không có tâm hiếu kính
Làm cha thêm khổ não
Mau nói cho cha biết.
Nói rồi rơi nước mắt
Thái tử nghe cha hỏi
Đảnh lễ thưa vua cha:
–Cảnh năm dục thế gian.
Làm chúng sinh đọa lạc
Trói buộc các hữu tình
Thêm lớn các tội lỗi
Mãi ở trong luân hồi.
Không có ngày ra khỏi
Nay con cầu giải thoát
Phát tâm đại Bồ-đề
Xa lìa các trần nhiễm.
Tất cả thân người nữ
Xấu xa gốc bất tịnh
Con quán như oan gia
Tham sân theo bức ép.
Trôi nổi trong tử sinh
Trói dặt các chúng sinh
Thường ở đường hiểm lớn
Tướng đẹp người nữ này.

Lớp da bọc bất tịnh
Máu thịt cùng xương tủy
Ruột dạ dày tiểu tiện
Nước mắt, mũi, nước miếng.
Thân dơ nhớp như vậy
Làm sao ưa thích được
Ví như cây thuốc độc
Nở hoa nhiều người mến.
Hái hoa độc chạm thân
Đâu biết tự hại mình
Nước thành và cung điện
Âm nhạc và ca múa.
Rốt cuộc không chân thật
Như mộng như huyễn hóa
Như cây cối mùa xuân
Sum suê khoe hương sắc.
Khi trời chuyển sang đông
Lá rụng trơ thân gầy
Mỹ nhân và giàu sang
Không lâu cũng như vậy.
Ngu si tâm cuồng loạn
Đắm chìm biển tham dục
Đấu tranh sinh ganh ghét
Chém giết hại lẫn nhau.
Phụ vương và quyến thuộc
Vợ con và nam nữ
Ở trong nẻo ác ấy
Ai có thể cứu giúp.
Bồ-tát bậc đại trí
Thân tâm thường tịch tĩnh
Quán họ như cỏ cây

Không động như Tu-di.
Thường ưa chốn núi sâu
Một lòng cầu chánh đạo
Kiếp phù du chóng hết
Như nước dốc chảy xiết.
Mạng người như mây nổi
Phút chốc liền tan hoại
Rơi vào trong ba cõi
Mê đắm trong sinh tử.
Con không bị đắm say
Xa lìa những hư vọng
Sắc thanh năm dục trần
Chẳng phải cảnh Bồ-tát.
Phước hết vô phước sinh
Nghiệp hết lại sinh nghiệp
Như chim nhốt trong lồng
Mãi không được tự tại.
Sáu trần như rắn độc
Gây tổn hại chúng sinh
Bốn đại không chắc thật
Giống như xóm làng vắng.
Nay phụ vương nên biết
Sớm bỏ cảnh hư vọng
Quay về chân giải thoát
Thường dùng thuyền diệu pháp.
Để độ thoát ba cõi
Giúp người mê tỉnh ngộ
Mở trói kẻ buộc ràng
Khổ nạn làm cho an.
Cứu người mù sáng mắt
Cho châu báu người nghèo

Đều khiến lia khổ não
Lại vì chúng hữu tình.
Làm cạn sông tham ái
Chiếu sáng đường tối tăm
Rộng bủa mây sấm chớp
Tuông mưa nước cam lồ.
Trừ nóng được mát mẻ
Thành tựu trí tối thượng
Nay phụ vương nên biết!
Người nào sẵn tâm từ.
Mà muốn làm oan gia?
Người nào đủ trí tuệ
Sợ gặp Phật Pháp Tăng?
Người nào có mắt sáng.
Mà đi vào đường hiểm?
Người nào được Bồ-đề
Mà dục làm tán loạn?
Người có trí như thế.
Quyết không hành tà đạo
Thà lên đỉnh Tu-di
Gieo thân vào biển lớn
Đối với năm dục trần.
Quyết không sinh nhiễm trước
Các thể nữ hiện có
Cùng với các quyến thuộc
Xin cha dẫn về gấp.
Chớ ở lâu nơi đây
Tại gia nhiều tội lỗi
Chướng ngại Bồ-đề Phật
Con xả bỏ quốc thành.
Và tất cả quyến thuộc

*Đi vào chốn núi sâu
Tu tập hạnh thanh tịnh
Chí cầu đạo vô thượng.*

Bấy giờ, Đức Thế Tôn bảo Tôn giả Hộ Quốc:

–Thái tử Phước Quang ở cung điện báu được các đồng nữ vây quanh hầu hạ. Thái tử quan sát điều ấy nên hết mức nhàm chán. Trong ba oai nghi: đi, đứng và ngồi, thái tử chỉ mong đoạn trừ tất cả phiền não. Vào ngày mùng tám tháng giêng, thái tử ngồi kiết già trên đất, chánh ý tư duy liả các trần nhiễm. Quán sát như vậy rồi, vào lúc giữa đêm, bỗng nghe trên không Thiên tử Tịnh Quang khen ngợi pháp Phật và chúng Bí-sô. Vừa nghe xong, thái tử rợn tóc gáy, buồn vui lẫn lộn, chấp tay hướng lên không dùng kệ hỏi:

*Chư Thiên trên không rất thương xót
Phát ra lời khen, khen ngợi ai
Con muốn quy y cầu xuất ly
Mong muốn được nghe xin giảng nói.*

Khi ấy, Thiên tử Tịnh Quang ở trên không trung nghe hỏi như vậy, nên vì thái tử mà nói lên sự khen ngợi bằng bài kệ:

*Nay tôi khen ngợi đại Sa-môn
Phật kia tên là Thành Nghĩa Ý
Thường đem mười thiện dạy quần sinh
Cứu giúp các khổ người cô độc.
Phương tiện trí tuệ là hơn hết
Công đức thần lực không người sánh
Thường có mười ngàn na-do-tha
Các chúng Bí-sô thường cung kính.
Thái tử lại hỏi trời Tịnh Quang
Công đức tướng hảo như thế nào?
Phật kia hành hạnh Bồ-đề gì?
Xin giảng nói lại, con muốn nghe.*

Bấy giờ, Thiên tử Tịnh Quang lại vì thái tử nói về công đức và tướng hảo của Phật bằng bài kệ:

*Đỉnh Phật như Tu-di
Xuất chúng cao vòi vọi
Búi tóc màu xanh biếc
Xoay bên phải ngay ngắn.
Lông trắng giữa chặng mày
Sáng như ngàn mặt trời
Mắt xanh biếc trong sạch
Tựa như lá sen xanh.
Cằm ngực như sư tử
Môi đỏ hơn Tần bà
Răng khít không khuyết hồng
Trắng như ngọc kha tuyết.
Rốn tròn rộng xoay phải
Sạch như pha lê báu
Lưỡi đỏ tựa sen hồng
Rộng dài mà mỏng sạch.
Trái ra che khắp mặt
Tướng này rất vi diệu
Phạm âm rất trong trẻo
Hay tuyệt vượt thế gian.
Tất cả trời và người
Nghe đều sinh hoan hỷ
Trăm ngàn thứ âm nhạc
Chẳng bằng âm thanh Phật.
Công đức lớn vô biên
Đoạn Hoặc cho chúng sinh
Khiến hành hạnh Bồ-đề
Lại nữa các loài chim.
Tên là Khẩn-na-la
Uyên ương, Câu-chỉ-la
Phước-ly, Hi-noa-nga*

Cự-sa, Câu-noa-la.
 Chim Ca-lăng-tần-già
 Đều có sắc tướng đẹp
 Tướng Phật đẹp cũng vậy
 Phật dùng một lời nói.
 Tùy căn tánh đều hiểu
 Gần xa nghe như nhau
 Pháp Như Lai tự tại
 Cổ dài da mịn đẹp.
 Cân đối với thân mình
 Bắp, khuỷu tay suông tròn
 Duỗi tay dài quá gối
 Đoan nghiêm đẹp như vậy.
 Bắp chỗ đều đầy đặn
 Cánh tay như mũi voi
 Bắp chân hơn nai chúa
 Tướng âm tàng ẩn kín.
 Giống như cửa long mã
 Lông xanh biếc xoay phải
 Không sợ như sư tử
 Đỉnh Phật như thiên cái. (lọng báu cõi trời)
 Trang nghiêm thân sắc vàng
 Bước đi như trâu chúa
 Chân hiện Thiên bực luân
 Tướng Sa-tất-đế-ca.
 Đẹp toàn diện như vậy
 Thế gian rất hiếm thấy
 Ông nay nếu gần gũi
 Có đức cùng không đức.
 Có phước cùng không phước
 Tất cả tự ông biết

*Có ai xưng danh Phật
Khen chê đều không chấp.
Như hoa sen trong nước
Không nhiễm chút bùn nhơ
Phật đạo sư của ta
Thế gian không ai bằng.*

